

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра лісового та садово-паркового господарства

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С.В. *[Signature]*

«Протокол №2 від 17.10.2018 р.»

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО ТА

САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

підготовки бакалавра

спеціальностей 205 Лісове господарство

206 Садово-паркове господарство

галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

*освітніх програм лісове господарство
садово-паркове господарство*

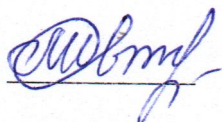
Робоча програма навчальної дисципліни „Організація лісового та садово-паркового господарства” для студентів за спеціальністю 205 Лісове господарство і 206 Садово-паркове господарство, галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство ” 01” вересня, 20 18 р. – 16 с.

Розробник: Голуб С.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства
протокол № 1 від 03. 09. 2018 р.

Завідувач кафедри: (доц. Кичиліук О.В.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією біологічного факультету
протокол № 1 від 12. 09. 2018 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету (доц. Шварц Л. О.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету
протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів: 4	20 Аграрні науки і продовольство	Заочна форма навчання
	205 Лісове господарство 206 Садово-паркове господарство	Вибіркова навчальна дисципліна
	Бакалавр	Рік підготовки: 2
Семестр: 4		
Лекції: 8 год.		
Практичні: 6 год.		
Консультації: 14 год.		
Самостійна робота: 92 год.		
Форма контролю: залік		
Загальна кількість годин: 120		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань планування, організації будівництва і експлуатації садово-паркових об'єктів, благоустрою і художнього оформлення озелених територій.

В курсі лекцій подаються основи будівництва та утримання об'єктів озеленення населених пунктів, організації проектних та виробничих робіт, способи інженерної та агротехнічної підготовки території під садово-паркове будівництво.

В процесі вивчення курсу студент повинен освоїти виконання проектних, агротехнічних, будівельних та експлуатаційних садово-паркових робіт в умовах міського середовища та приміської зони.

Процес навчання базується на досягненнях вітчизняної та зарубіжної науки і практики в питаннях проведення озеленювальних робіт, на науково обґрунтованих та теоретично перевірених способах створення, формування та догляду за об'єктами садово-паркового будівництва.

Основне завдання: вивчення комплексу питань, проблем і положень щодо створення стійких, високо декоративних, естетично-цінних та довголітніх культурфітоценозів різного функціонального призначення в складних урбогенних умовах. Вивчення даної дисципліни дозволить майбутнім фахівцям застосувати базові знання при викладанні біології в навчальних закладах, при роботі в установах біотехнологічного профілю (науково-дослідних інститутах, сортовипробувальних станціях, пунктах захисту рослин, карантинних інспекціях, митній службі), під час оцінки проведення організаційних заходів садово-паркових господарств, а також під час організації будівництва об'єктів озеленення.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

В результаті вивчення курсу „Організація лісового та садово-паркового господарства” студент повинен:

знати: організаційну сторону процесу вирощування повноцінного посадкового матеріалу декоративних рослин, його планування і управління; порядок проведення проектних робіт і порядок оформлення проектно-кошторисної документації на будівництво і капітальний ремонт об'єктів озеленення; організаційну сторону процесу садово-паркового будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства, норми і правила виробництва робіт;

вміти: користуватись нормативною літературою, орієнтуватись в основних положеннях і інструкціях, які стосуються проектування, будівництва і утримання садово-паркових об'єктів, технічною документацією, оцінити стан зелених насаджень, існуючу обстановку і розробити заходи по організації робіт.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Організація робіт по будівництву та експлуатації садово-паркових об'єктів.

Тема 1. Організація проектних робіт в садово-парковому будівництві.

1. Стадії проектування.
2. Проектно-кошторисна документація.
3. Проект організації робіт на об'єкті озеленення.
4. Календарні графіки робіт. Будгенплан ділянки будівництва.

Тема 2. Організація будівництва об'єктів озеленення.

1. Підготовка до здачі.
2. Акти на приховані роботи.
3. Процес приймання – здачі об'єкту в експлуатацію.

Тема 3. Робочі креслення території планування.

1. Розбивочне та посадкове креслення, їх призначення та методи складання.
2. Роботи по перенесенню проекту в натуру.

Тема 4. Вертикальне планування території.

1. Геопластика.
2. Схема та проект вертикального планування.
3. Вертикальне планування доріг.
4. Картограма земляних робіт.

Тема 5. Інженерна підготовка територій, відведених під озеленення.

1. Попередні підготовчі заходи.
2. Будівництво та особливості утримання підземних комунікацій: дренажу, водопроводу, зливної каналізації, зрошувальної системи.

Тема 6. Агротехнічна підготовка території.

1. Визначення та збереження існуючих цінних насаджень.
2. Підготовка ґрунтів на об'єктах озеленення - як природних, так і штучних.
3. Компостування.

Змістовний модуль 2. Інженерно-будівельні та агротехнічні роботи на об'єктах озеленення.

Тема 7. Садово-паркові площинні споруд, їх класифікація та типи їх вкриття.

1. Матеріали для будівництва с.-п. доріжок та майданчиків.
2. Технологія будівництва різних типів дорожніх полотен.
3. Особливості спорудження спортивних майданчиків.
4. Догляд та утримання доріжок та майданчиків.

Тема 8. Садово-паркові споруди і обладнання, їх класифікація і використання.

1. Паркові споруди утилітарного призначення.
2. Паркові споруди монументального призначення.
3. Правила експлуатації та догляду.

Тема 9. Паркові споруди інженерного характеру.

1. Проектування сходів на пересічному рельєфі.
2. Підпірні стінки, їх види та способи будівництва.
3. Способи кріплення берегів, схилів, відкосів.

Тема 10. Водойми і гідроспоруди ландшафтних об'єктів.

1. Благоустрій природних водойм.
2. Конструкція простої штучної водойми.
3. Будівництво водойми.
4. Басейни, декоративні басейни, гідротехспоруди, принципові поняття їх влаштування.

Тема 11. Посадкові роботи на об'єкті.

1. Технічні умови на посадковий матеріал.
2. Терміни посадкових робіт.
3. Підготовка посадкового матеріалу, особливості перевезення.
4. Підготовка посадкових місць.
5. Тимчасове зберігання посадкового матеріалу.

Тема 12. Посадка дерев і чагарників на постійне місце.

- 1.Правила і норми посадки.
- 2.Підготовка крупномірного матеріалу з грудю землі та його посадка.
- 3.Особливості пересаджування дерев в зимовий та літній періоди.
4. Після посадковий догляд за деревами і чагарниками.
- 5.Утеплення кореневих систем на зиму.

Тема 13. Реконструкція існуючих насаджень. Методи реконструктивних робіт.

1. Реконструкція існуючих насаджень.
2. Методи реконструктивних робіт.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Організація проектних робіт в садово-парковому будівництві.	6	2	2	4	20
Тема 2. Вертикальне планування території.	4	2	-	4	20
Тема 3. Інженерна і агротехнічна підготовка територій, відведених під озеленення.	6	2	2	4	24
Тема 4. Садово-паркові споруди і обладнання, їх класифікація і використання.	4	2	2	2	28
Усього годин	120	8	6	14	92

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва тем лабораторних робіт	К-сть годин
1.	Складання розбивочного і посадкового креслення	2
2.	Приклад садово-паркової доріжки з різним типом покриття, конструкція, спосіб будівництва.	2
3.	Конструкція простої штучної водойми.	2
	Всього	6

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва тем курсу	К-сть годин
1.	Порядок проведення робіт по будівництву садово-паркового об'єкту	14
2.	Складання картограми земляних робіт, підрахунок об'ємів робіт	16
3.	Технологічні карти по догляду за садово - парковими об'єктами	14
4.	Оцінка якості утримання садово-паркових об'єктів	16
5.	Методи формування і реконструкції міських насаджень. Догляд за масивами, куртинами, групами. Захист від пошкоджень, хвороб і шкідників.	16
6.	Догляд за насадженнями в процесі експлуатації об'єкту - догляд за кореневими системами, надземною частиною, полив, удобрення	16
	Всього:	92

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота чи індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) студентів (за вибором) передбачає:

- 1) написання рефератів (підготовку огляду наукової літератури по даній темі);
- 2) складання конспектів лекцій (українською та англійською мовами);
- 3) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем малюнків, презентацій);
- 4) розв'язування задач;
- 5) підготовку матеріалів та доповідей до наукових конференцій.

9. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (пояснення, лекційний метод, бесіда, робота з навчальною книгою);

- пояснювально-ілюстративний (метод ілюстрування, метод демонстрування);
- практичний (практичні роботи).

Види і форми контролю: поточний, проміжний (тестові контрольні роботи) і підсумковий контроль.

10. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – залік..

Питання для підсумкового контролю.

1. Стадії проектування садово-паркового об'єкту.
2. Склад завдання на проектування.
3. Технічний проект.
4. Робочий проект.
5. Склад проектно-кошторисної документації.
6. Пояснююча записка до технічного проекту.
7. Проект організації робіт на об'єкті озеленення.
8. Умови для початку будівельних робіт.
9. Черговість виконання будівельних робіт.
10. Календарний план робіт по садово-парковому будівництві.
11. Бюдгенплан території будівництва.
12. План-пам'ятка майстра.
13. Підрядний і супідрядний договори при будівництві об'єкту.
14. Акти на приховані види робіт.
15. Організація здачі робіт і приймання об'єкта в експлуатацію
16. Організація робіт по експлуатації і утриманню об'єкту.
17. Поточний і капітальний ремонт об'єкту, його організація.
18. Акти виконання садово-паркових робіт.
19. Способи інвентаризації насаджень.
20. Технологічні карти на будівництво та утримання.
21. Основні правила утримання зелених насаджень.
22. Види робочих креслень території.
23. Способи складання розбивочного креслення.
24. Способи складання посадкового креслення.
25. Організація і проведення розбивочних робіт.
26. Призначення вертикального планування території. Геоопластика.
27. Етапи складання схеми вертикального планування території.
28. Проект вертикального планування території.
29. Вертикальне планування вулиць.
30. Картограма земляних робіт.
31. Способи підрахунку об'ємів земляних робіт.

32. Підготовчі заходи на території будівництва.
33. Основні види інженерної підготовки території об'єкту.
34. Заходи по осушенні території.
35. Влаштування водопроводу на садово-парковому об'єкту.
36. Особливості влаштування каналізації.
37. Будівництво зрошувальної системи.
38. Агротехнічний аналіз ґрунтів території, відведеної під озеленення.
39. Заходи по визначенню і збереженню існуючих цінних насаджень.
40. Підготовка природних ґрунтів.
41. Підготовка ґрунтів з-під с/г користування.
42. Підготовка ґрунтів на території колишніх сміттєзвалищ.
43. Підготовка ґрунтів на намівних територіях.
44. Замінники родючих ґрунтів.
45. Отримання компосту з природних залишків.
46. Класифікація садово-паркових доріжок і майданчиків.
47. Фізико-механічні властивості матеріалів для вкриття доріжок.
48. Природні матеріали для будівництва доріжок.
49. Штучні матеріали для будівництва доріжок.
50. Конструкція садово-паркових доріжок.
51. Технологія будівництва доріжки з ґрунтовим вкриттям.
52. Технологія будівництва доріжки з піщано-гравійним вкриттям.
53. Технологія будівництва щебенево-набивних доріжок.
54. Технологія будівництва доріжок з плитковим вкриттям.
55. Типи вкриття спортивних майданчиків.
56. Влаштування дренажу під спортивний майданчик.
57. Класифікація і оснащення спортивних майданчиків.
58. Утримання доріжок і майданчиків.
59. Поточний і капітальний ремонт доріжок і майданчиків.
60. Класифікація садово-паркових споруд і обладнання.
61. Паркові споруди утилітарного призначення.
62. Паркові споруди монументально-декоративного призначення.
63. Паркові споруди інженерного характеру.
64. Проектування сходів на складному рельєфі.
65. Особливості будівництва підпірних стінок.
66. Способи кріплення відкосів, схилів.
67. Класифікація водойм і гідроспоруд ландшафтних об'єктів.
68. Благоустрій природних водойм.
69. Особливості будівництва простої штучної водойми.
70. Види басейнів та їх конструкція.
71. Влаштування водоспадів та порогів.
72. Фонтани, принципи їх будівництва і функціонування.
73. Утримання водних пристроїв.
74. Асортимент водних рослин при влаштуванні водойм.
75. Правила експлуатації садово-паркового обладнання.
76. Технічні умови на посадковий матеріал для садово-паркових робіт.

77. Терміни проведення посадкових робіт.
78. Підготовка посадкового матеріалу в розсаднику.
79. Способи перевезення посадкового матеріалу різного віку.
80. Розбивка посадкових місць згідно проекту.
81. Посадка дерев з оголеною кореневою системою.
82. Посадка дерев і чагарників з грудною землею.
83. Технологія посадкових робіт в зимовий період.
84. Технологія посадкових робіт в літній період.
85. Підготовка крупномірних рослин до пересадки.
86. Особливості пересадки хвойних рослин.
87. Посадка дерев і чагарників на міських вулицях.
88. Посадка живоплотів.
89. Після післяпосадковий догляд за деревно-чагарниковими рослинами.
90. Догляд за рослинами в процесі їх росту.
91. Догляд за надземною частиною рослин.
92. Догляд за кореневими системами дерев і чагарників.
93. Утеплення корневих систем на зиму.
94. Розрахунок норм поливу.
95. Способи обрізування дерев і чагарників.
96. Санітарне обрізування дерев і чагарників.
97. Формувальне обрізування дерев і чагарників.
98. Омолоджуюче обрізування дерев і чагарників.
99. Формування живоплотів та вільноростучих рослин.
100. Агротехніка посадки ліан.
101. Пристосування для ліан.
102. Особливості догляду за ліанами.
103. Групи життєздатності дерев в умовах міста.
104. Диференційована система догляду за насадженнями в умовах міста.
105. Захист рослин від пошкоджень, хвороб та шкідників.
106. Особливості формування солітерів, груп, куртин, гаїв.
107. Реконструкція насаджень.
108. Класифікація та призначення газонів.
109. Асортимент газонних трав, їх коротка характеристика.
110. Способи влаштування газонів.
111. Травосуміші, принципи їх складання, розрахунок норми висіву рослин.
112. Влаштування газонів методом посіву.
113. Гідропосів газонів.
114. Створення газонів методом дернування.
115. Влаштування спортивних газонів.
116. Ґрунтопокривні та квітучі трав'янисті рослини на газонах.
117. Утримання та ремонт газонів.
118. Класифікація квітників і їх характеристика.
119. Підготовка ґрунту під квітники з різного виду рослин.

120. Агротехніка влаштування квітників з однорічних рослин.
121. Агротехніка влаштування квітників з дворічних рослин.
122. Агротехніка влаштування квітників з багаторічних видів рослин.
123. Використання квітів при вертикальному озелененні. Ампельні рослини.
124. Догляд та утримання квітників. Ремонт квітників.
125. Види кам'янистих гірок.

11. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Методи діагностики успішності навчання:

- 1) поточний контроль (поточне опитування на лекціях, практичних заняттях);
- 2) періодичний контроль або проміжний контроль в кінці змістового модуля (модульна контрольна робота у вигляді тестових завдань);
- 3) підсумковий контроль (проводиться в кінці вивчення курсу у формі заліку).

Засоби діагностики успішності навчання: мультимедійна презентація, таблиці, схеми, атласи, карти.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Таблиця 3

Поточний контроль (мах = 40 балів)	Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
40	60	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	

60 - 66	Е		
1 – 59	Ех	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Критерії оцінювання

Усні відповіді оцінюються за такими критеріями:

1 бал – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

2 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

3 бали – відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників.

4 бали – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, власні наукові доробки; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Практичні навички (виконання практичної роботи) оцінюються за результатами виконання практичних робіт. Максимальна кількість балів за виконання роботи – *1 бал*. Загалом за усі практичні роботи – *5 балів*. Практична робота може бути оцінена, якщо студент виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань. За кожне індивідуальне завдання студент максимально може отримати 10 балів:

1 бал – завдання виконано поверхнево.

2 бали – фрагментарне виконання лише частини (25 %) завдання.

3 бали – фрагментарне виконання лише частини (55 %) завдання.

4 бали – фрагментарне виконання лише частини (75 %) завдання.

5 балів – завдання виконано повністю. Стиль виконання – копіювальний (відтворення відомостей без чіткого усвідомлення їх суті).

6 балів – завдання виконано повністю. Стиль виконання – копіювально-алгоритмічний (частина відомостей відтворена без чіткого усвідомлення їх суті, частина відтворена і пояснена).

7 балів – завдання виконано повністю. Стиль виконання – евристичний (відтворення відомостей з елементами власних суджень).

8 балів – завдання виконано повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Стиль виконання – пошуковий.

9 балів – завдання виконано повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Стиль виконання – евристичний з елементами пошукового.

10 балів – завдання виконано повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Оригінальність. Виражений творчий підхід у роботі над виконанням завдання. Стиль виконання – творчий.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання 20 тестових завдань, які складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 20 балів (загалом 60 балів за три модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у формі *усного опитування*. При цьому на залік виноситься *60 балів*, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання заліку потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою. У відомості та індивідуальному навчальному плані студента в графі «оцінка за національною шкалою» робиться запис “зараховано”.

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. *Методические рекомендации* по формированию озелененных пространств города. – М.: Стройиздат, 1980.- 132 с.
2. *Остапенко Б.Ф., Журнов А.Д.* Методические указания по проектированию зеленых насаждений городов, поселков и сел. – Харьков, 1975.-135 с.
3. *Серооченко Н.А.* Методические указания для курсового и дипломного проектирования по садово-парковому строительству. – Львов, 1979 .-40 с.
4. *Тихонов В.І., Петренко В.Ф., Садова В.А.* Озеленення міст і селищ.- К.: Будівельник, 1990.-208 с.

14. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Основні:

5. *Теодоронский В.С.* Садово-парковое строительство и хозяйство.– М.: Стройиздат, 1989.-351 с.
6. *Лантев А.А., Глазачев Б.А., Маяк А.С.* Справочник работника зеленого строительства.-К.: Будівельник, 1984.- 152 с.
7. Озеленение населенных мест: *Справочник* /В.И. Ерехина, Е.П. Жеребцова, Т.И. Вольфтруб и др. – М: Стройиздат, 1987. - 480 с.
8. *Тихонов В.І., Петренко В.Ф., Садова В.А.* Озеленення міст і селищ.- К.: Будівельник, 1990.-208 с.
9. *Журнов А.Д., Мельничук Я.В.* Будівництво і експлуатація садово-паркових об’єктів. Навчальний посібник. - Львів, 1995.- 42 с.

10. Декоративное садоводство и садово-парковое строительство: *Справочник*. - К., 1985. - 182 с.

Додаткові:

1. **Боговая И. О, Теодоронский В.С.** Озеленение населенных мест. – М.: Агропромиздат, 1990. - 239 с.

2. **Кучерявий В.А.** Природная среда города. – Львов: Вища школа, 1984. – 141с.

3. **Остапенко Б.Ф., Жирнов А.Д.** Методические указания по проектированию зеленых насаждений городов, поселков и сел. – Харьков, 1975. - 135 с.

4. **Серооченко Н.А.** Методические указания для курсового и дипломного проектирования по садово-парковому строительству. – Львов, 1979. - 40 с.

5. **Глазачев Б.А.** Зеленые насаждения на жилых территориях. – Киев: Будівельник, 1980.

6. **Лантев А.А.** Газоны. – Киев: Наукова думка, 1983. - 176 с.

7. **Методические рекомендации** по формированию озелененных пространств города. – М.: Стройиздат, 1980. - 132 с.

8. **Рубцов Л.И.** Проектирование садов и парков. – М.: Стройиздат, 1973.

9. **Бакутис В.З., Горохов В.А., Луц Л.Б., Расторгуев О.С.** Инженерное благоустройство городских территорий. – М.: Стройиздат, 1979. – 237 с.

10. **Владимиров В.В., Микулина Е.М., Яргина З.Н.** Город и ландшафт. – М.: Мысль, 1986. - 237 с.

11. **Інструкція** з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України (Наказ Держкомітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 226 від 24.12.2001 р.).

12. **Правила** утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів України (Наказ Держкомітету України по житлово-комунальному господарству № 70 від 29.07.1994р.).